

รายงานฉบับสมบูรณ์

สรุปองค์ความรู้ เรื่อง การผลิตสื่อ

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

คำนำ

จากการที่กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครู้สึกว่ามีความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบกับกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภคร่วมกับทบทางภารกิจในการรณรงค์ให้ความรู้แก่ผู้บริโภครู้ เพื่อให้ผู้บริโภครู้จักการผลิตภัณฑสุภาพถูกต้อง สมประโยชน์ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในด้านการผลิตสื่อซึ่งเป็นสมรรถนะหลักของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภครู้ที่สอดคล้องกับการรณรงค์ให้ความรู้แก่ผู้บริโภครู้ จึงได้มีการจัดองค์ความรู้ เรื่อง การผลิตสื่อ ขึ้น

กรกฎาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	๗
หลักการการเขียนบทเพื่อสื่อโสตทัศน.....	1
หลักการการตัดต่องานโสตทัศน.....	7

หลักการการเขียนบทเพื่อสื่อโทรทัศน์

วิทยากร : นางสาวศุภกัญญา นาณัติธาดา

การสื่อสาร (Communication) คือ กระบวนการในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม โดยองค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ผู้ส่งสาร (Sender)
2. สาร (Message)
3. ช่องทางการสื่อสาร (Channel)
4. ผู้รับสาร (Receiver)

กระบวนการผลิตรายการหรือสื่อโฆษณา แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน เรียกว่า 3P ได้แก่

Pre - production คือ ขั้นตอนของการเตรียมงาน ก่อนที่จะผลิตรายการจริง

Production คือ ขั้นตอนของการผลิตรายการ

Post - production คือ ขั้นตอนสุดท้าย เป็นการตัดต่อก่อนที่จะนำไปเผยแพร่

ในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอน Pre- production ประกอบด้วย การรับ brief การวางโครง/วางแผน การหาข้อมูล การเขียน script และการทำ shooting Script

ขั้นตอน Production ประกอบด้วย การถ่ายทำ (กล้อง/แสง/เสียง) การวางโครง/วางแผน และการกำกับการแสดง

ขั้นตอน Post - Production ประกอบด้วย การบันทึกเสียงบรรยาย การทำดนตรี (Theme/ประกอบ) การทำ graphic และการ Mix เสียง

ทั้งนี้รูปแบบของสื่อโทรทัศน์ (โทรทัศน์) จะแบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ สารระ (ข่าว สารคดี การศึกษา) และบันเทิง (ละคร ซิทคอม เกมโชว์ ทอล์คโชว์)

การจัดทำบท (Script)

คุณลักษณะของนักเขียนบท

- มีความคิดสร้างสรรค์
- ใฝ่รู้
- มีวินัย
- ใช้ภาษาได้ดี
- รู้จักธรรมชาติของสื่อ
- มีความอดทน เพียรพยายาม

ขั้นตอนการเขียน Script

1) Planning : การวางแผน/วาง Treatment

การวางโครงการ จะประกอบด้วย ชื่องาน/ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ แนวความคิด กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบรายการ (ความยาว, เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา ฯลฯ)

และโครงสร้างรายการ โดยสัดส่วนโครงสร้างรายการ ประกอบด้วย เกริ่นนำ 15% เนื้อหา 70% สรุป 15%

ทั้งนี้การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายจะต้องวิเคราะห์ทั้งในด้านประชากรศาสตร์ (อายุ เพศ เชื้อชาติ/เผ่าพันธุ์ การศึกษา รายได้/อาชีพ) และด้านจิตวิทยา (อารมณ์ ทัศนคติ ช่วงความสนใจ ปริมาณข้อมูล Life Style ความต้องการ ความสนใจ แรงจูงใจ)

2) Research : การค้นคว้าและเรียบเรียงข้อมูล

- แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น วิจัยเอง พบเห็นเอง สัมภาษณ์เอง
- แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น หนังสือ งานวิจัย สื่ออื่น ๆ

3) Synopsis/Writing : การจัดทำ Script โดยการเขียนบท มีข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้

- ต้องคิดออกมาเป็นภาพ (องค์ประกอบด้านภาพมีความสำคัญ 50 %)
- มีความเข้าใจการนำเสนอทางวิทยุ โทรทัศน์
- ใช้เทคนิคประกอบพอสมควร
- ภาพและเสียงต้องสัมพันธ์กัน
- ควรใช้ตัวหนังสือประกอบ (SUPERIMPOSE) เพื่อเสริมการรับรู้ของผู้ชม
- คำนึงถึงการสื่อความหมายง่ายเป็นหลัก
- เขียนเรื่องที่น่าสนใจ ควรค่าแก่การเผยแพร่

4) Shooting Script : บทสำหรับถ่ายทำ คือ การนำเนื้อหาของ script (โดยเฉพาะด้านภาพ) มาย่อและจัดทำเป็นคิวสคริป โดยยึดสถานที่ถ่ายทำเป็นหลัก เพื่อใช้เป็นเอกสารควบคุมการถ่ายทำร่วมกับ script ปกติ ซึ่งประโยชน์ของ Shooting Script ก็เพื่อช่วยให้วางแผนการทำงานได้ง่าย ประหยัดเวลา ประหยัดแรง ประหยัดงบประมาณ โดยต้องระวังเรื่องความต่อเนื่องของภาพ

5) Rewriting : การตรวจทานและแก้ไขบท

หลักในการทำ script สื่อรณรงค์

1. หาปัญหาให้เจอ
2. กำหนดประเด็นให้ชัด
3. เสนอทางแก้ที่ชัดเจน (อย่าเยอะ)
4. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้
5. กำหนดรูปแบบการนำเสนอที่โดน
6. ลงมือทำ script

ลักษณะของ Script ที่ดี

- แก่น (Theme) และประเด็นนำเสนอชัดเจน ไม่หลงประเด็น
- โครงเรื่องดี สามารถแบ่งจังหวะลงตัว คนดูอยากดู ไม่เบื่อ
- รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย
- ใช้ภาษาภาพเป็นหลัก
- ต่อเนื่อง สั้นไหล ไม่สะดุด
- ถ้อยคำที่ใช้ในบท ถูกหลักภาษา มีพลัง
- สื่อสารกับทีมงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

หลักการการตัดต่องานโสตทัศน

วิทยากร : นายประยูร ยงเสถียรโชติ

การตัดต่อ (การลำดับภาพ - การผสมผสานงานขั้นสุดท้าย)

คือ กระบวนการนำภาพต่างๆ ที่บันทึกไว้มาลำดับเป็นเรื่องราวโดยอาศัยเครื่องมือตัดต่อ (โปรแกรม) รวมถึงการซ้อนตัวหนังสือหรือการสร้างภาพพิเศษต่างๆ เพื่อสร้างความสมบูรณ์ในการสื่อความหมาย ตลอดจนการใส่เสียง บรรยาย ดนตรีประกอบ ตามรูปแบบของรายการนั้นๆ

ความสำคัญของการตัดต่อ

1. การดึงผู้ดูให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับและเป็นส่วนหนึ่งกับเหตุการณ์ในเรื่อง
2. การสร้างเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง
3. การเชื่อมต่อภาพให้ดูลื่นไหล
4. การแก้ไขจุดบกพร่องที่อาจจะเกิดมาจากการถ่ายทำ
5. การกำหนดเวลา หรือ ช่วยจำกัดเวลา

การตัดต่อที่ดีมาจากความรู้เบื้องต้น 6 ประการ

1. แรงจูงใจ Motivation ควรต้องมีเหตุผลในการตัด ยิ่งคนตัดมีทักษะมาก มันก็ยิ่งง่ายที่จะหาหรือสร้างแรงจูงใจสำหรับการตัด
2. ข้อมูล Information ภาพใหม่ควรมีข้อมูลใหม่เสมอ
3. องค์ประกอบภาพ Composition แต่ละช็อตควรจะมีองค์ประกอบภาพของช็อตที่มีเหตุผล
4. เสียง Sound ควรจะมีรูปแบบของเสียงที่ต่อเนื่อง
5. มุมกล้อง Camera angle ช็อตใหม่แต่ละช็อต ควรมีมุมกล้องที่แตกต่างจากช็อตเดิม
6. ความต่อเนื่อง Continuity การเคลื่อนไหวหรือการกระทำ ควรจะมีชัดเจนและความต่อเนื่องในช็อต 2 ช็อต ที่จะตัดเข้าด้วยกัน

ระบบการตัดต่อ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้ คือ

- ระบบลิเนียร์ (Linear)
- ระบบนอนลิเนียร์ (Non-Linear) ***
- ระบบไฮบริดจ์ (Hybrid)

ทั้งนี้การตัดต่อวิดีโอ การใช้โปรแกรมที่ใช้ในงานด้านการตัดต่อวิดีโอ เช่น Sony Vegas, Adobe Premier Pro, Edius, Finalcut Pro สำหรับการใส่ Video Effect การใช้โปรแกรมที่ใช้ในการสร้าง Effect 2D ซ้อนตัวหนังสือในงานวิดีโอ เช่น Adobe After Effect, Photoshop และการตัดต่อเสียง เช่น โปรแกรม Adobe Audition

ขั้นตอนการตัดต่อ

- การเรียงชิ้น (Assembly) คือ การเรียงฟุตเทจทั้งหมดเป็นลำดับก่อนหลังตามเนื้อเรื่องของบท
- การตัดต่อขั้นแรก (Rough cut) เป็นการตัดต่ออย่างหยาบๆ โดยตัดหัวและท้ายของแต่ละ shot ออกเพื่อให้การแสดงต่อเนื่องกัน ตัดการแสดงที่ซ้อนกันอยู่ ออก
- การตัดต่อขั้นสุดท้าย (fine cut) เป็นการตัดต่อขั้นสุดท้ายต้องทำอย่างละเอียด พร้อมการใส่ตัวหนังสือต่างๆ การใส่ CG ต่างๆ (ถ้ามี)
- Sound Mix
- แปลงไฟล์

7 เทคนิคพื้นฐาน ที่จะช่วยให้ถ่ายวิดีโอด้วยกล้องมือถือให้ได้ภาพระดับมืออาชีพ

1. “ความจุ” เป็นสิ่งสำคัญ
ก่อนที่จะถ่ายวิดีโอทุกครั้ง ควรตรวจสอบเช็คไว้ในเครื่องของท่าน มีความจุเหลือมากพอหรือไม่
2. ปิดการแจ้งเตือน
ควรตั้งมือถือไว้เป็นโหมด Airplane เพื่อหลีกเลี่ยงการแจ้งเตือนข้อความ หรือสายโทรเข้าในขณะถ่ายวิดีโอ
3. ถ่ายวิดีโอใน “แนวอน” เสมอ
ในการถ่ายวิดีโอแนวนั้น ควรถ่ายในแนวอนเสมอ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เห็นแถบสีดำบนหน้าจอในขณะเปิดวิดีโอผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรทัศน์
4. อย่าสั่น
ถ้ามือสั่นในขณะถ่ายวิดีโอ วิดีโอที่ได้ก็จะขวนให้ปวดหัวไปด้วย ดังนั้นจึงควรหาที่นิ่งที่สุดเท่าที่จะทำได้ในระหว่างที่ถ่ายวิดีโอ หรือใช้ขาตั้งกล้อง หรือใช้เครื่องรุ่นใหม่ที่มี OIS ก็จะช่วยได้มาก
5. จับทางแสง
ต้องดูทิศทางของแสง เพราะถ้ามีแสงอยู่หลังวัตถุที่ต้องการถ่ายมากเกินไป ภาพวัตถุที่ได้ก็จะมืด ดังนั้นจึงควรหันวัตถุเข้าหาแสง หรือควรถือค่า Exposure ไว้ขณะถ่ายวิดีโอ
6. กฎสามส่วน (Rule of Thirds), กฎ 9 ช่อง
ควรเปิดเส้น Grid เพื่อจัดวางวัตถุตาม “กฎสามส่วน” (Rule of Thirds) ควรจัดวางวัตถุ เพื่อให้ภาพดูมีมิติและไม่แข็งกระด้างจนเกินไป แต่เส้น Grid นั้นจะไม่ปรากฏในขณะถ่ายวิดีโอ
7. ฝึกฝน
สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทคนิคเบื้องต้นที่จะทำให้ท่านถ่ายวิดีโอได้ดีขึ้นเท่านั้น ดังนั้นท่านจึงควรที่จะฝึกฝนการถ่ายวิดีโอ เพื่อสร้างความชำนาญ และสามารถบันทึกภาพเหตุการณ์ได้สวยงามตามที่ต้องการ

ศัพท์-เทคนิคที่ใช้ในการตัดต่อ

- การตัด (Cut) การตัดเป็นวิธีการเชื่อมต่อภาพที่ธรรมดาที่สุดที่ใช้กัน
- การผสมภาพ (Dissolve)
 - เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเวลา เมื่อต้องการให้เวลายืดออกไป เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่
 - การเลื่อนภาพ (Fade) มี 2 ลักษณะ คือ การเลื่อนภาพออก (fade out)
 - การเลื่อนภาพเข้า (fade in)
- การตัดแบบเร็ว (Quick cut)

- การหยุดภาพ (Freeze)
- ภาพซ้อน (Superimpose) การซ้อนฉาก 2 ฉากเข้าไว้ด้วยกัน เช่นภาพผี
- ภาพกระโดด (Jump Cut)
- การซ้อนตัวหนังสือในภาพ (Super หรือ Caption)
- Title, End Credit, Endscene, Cut away,
- CU, MS, LS, Pan, Zoom, Dolly,

ศัพท์เทคนิคในการผลิตสื่อโทรทัศน์

ศัพท์เทคนิคด้านการถ่ายภาพ : ขนาดของภาพ

- ภาพใกล้
 - ECU. = Extreme Close-Up
 - CU. = Close-Up
 - MCU. = Medium Close-Up
- ภาพกลาง
 - MS. = Medium Shot
- ภาพไกล
 - MLS. = Medium Long Shot
 - LS. = Long Shot
 - ELS. = Extreme Long Shot

ศัพท์เทคนิคด้านการถ่ายภาพ : มุมกล้อง

- Normal angle มุมปกติ
- Bird's Eye View / Worm's Eye View มองจากบน/มองจากล่าง
- Low Angle / high Angle มุมสูง / มุมต่ำ
- Over Shoulder มุมข้ามไหล่/แทนสายตา
- Aerial View Point มุมร่อน

ศัพท์เทคนิคด้านการถ่ายภาพ : การปรับเลนส์กล้อง

- Zoom in / out ดึงภาพ เข้า/ออก
- Pulling Focus